

‘De wereld gaat vooruit, maar in Lissewege gelukkig net iets trager.’ Kurt Defrancq

Lissewege,

Veel meer dan het witte polderdorp

Ze worden steeds zeldzamer, maar toch bestaan er nog plekken waar je de geschiedenis haast kan proeven, waar je zonder enige moeite even in de wereld van toen kunt rondwaren. In het witte polderdorp is de tijd blijven stilstaan en lijkt alles nog zoals het hoort te zijn. Logisch dus dat Lissewege verkozen werd tot één van de 10 mooiste dorpen van Vlaanderen. Welkom in een uitzonderlijke koesterplaats.

Wie vrolijk het ene fietsknooppunt met het andere verbindt, ontdekt soms plekken die je eigenlijk nooit eerder echt zag. Lissewege is zo’n verdoken parel. Misschien raasde je er al wel eens voorbij onderweg naar de kust en zag je toen in een flits die immense kerktoren passeren, maar dit witte polderdorp verdient veel meer aandacht. Het mysterieuze Lissewege heeft immers alle perfecte postkaartingrediënten: een mastodont van een kerk, een stil kanaal, eindeloze vlakke weiden omzoomd door kromgebogen knotwilgen en een authentiek, onbezoedeld dorpszicht. Kortom, het oude, onaangeroerde dorp uit de tijd van toen, alsof je even de jeugd van je grootouders herbeleeft...

‘Lissewege is de perfect samenvatting van hét Vlaamse dorp. Vlaamser dan dit wordt het niet.’

Kurt Defrancq

MYSTERIE EN DEVOTIE

Akteur Kurt Defrancq weet al vele jaren dat Lissewege een bekoorlijke stopplaats is. Sterker nog, toen hij als opgroeiende Brugse puber ’s zomers naar de kust fietste, werd er steevast in Lissewege halt gehouden. ‘We konden de zee al ruiken, we hadden onze zwembroek al aan en plots leek Zeebrugge nog mijlenver en waren we al onze fietscourage kwijt. Zo werken tienerbreinen nu eenmaal.’ Dus lieten de belhamels hun fiets in Lissewege staan om al liftend die allerlaatste kilometers te overbruggen. Meestal in het gezelschap van een trucker die medelijden had. ‘Telkens weer een groot avontuur’, mijmert hij. Misschien was dat zomerse gelanterfant wel de kiem voor Kurts levenslange fascinatie met de Lissewegse Tempeliers. En hij is niet de enige. Al wie de toren van 13de-eeuwse O.-L.-Vrouw-Bezoekingskerk beklimt, kan niet anders dan zich afvragen hoe een dorp van hoop en al 300 inwoners zich ooit zo’n kathedraal van een kerk kon permitteren. Het antwoord schuilt in de middeleeuwen. In die tijd was Lissewege een bekend Mariabedevaartsoord en de eerste halte aan de Vlaamse Kust voor pelgrims uit het noorden op weg naar Santiago de Compostela. Ze overnachtten er in het Sint-Jacobshuis en het Spaniënhof, in de schaduw van de kerk. Om de veiligheid van de pelgrims te verzekeren, werd de bedevaartsroutte, volgens ondermeer jeugdschrijver Johan Ballegeer, door de ridderlijke Tempeliers bewaakt. Tegelijkertijd fungeerde deze mysterieuze orde als financier avant la lettre. Mogelijk lieten zij op hun kosten dit indrukwekkend bouwsel optrekken. Ondanks al die nobele bedoelingen is het de Tempeliers niet zo goed vergaan. In 1312 hadden Paus Clemens V en Filips de Schone genoeg van hun ridderstreken en belandden ze op de brandstapel. Vandaag kan je in de Lissewegse kerk nog steeds sporen van de Tempeliers ontwaren. Het vergt wat zoekwerk, maar oplettende ogen vinden ongetwijfeld het halfverborgen stenen hoofdje van Baphometh terug. Afgod én handtekening van de oude ridderorde?

Kurt Defrancq meent dat er nog dieper gegraven moet worden. ‘Ik weet dat ze op dit moment ergens in Noord-Amerika op zoek zijn naar Tempelierresten. Compleet zinloos volgens mij, als er ergens gezocht moet worden, dan is het wel in Lissewege.’ Kurt zoekt in ieder geval in zijn eentje naarstig verder. ‘Alleen in de kerk ronddolen en speuren naar Tempeliervwijzingen, zalig vind ik dat. En

meestal bots ik dan op een Lissewegenaar die doet alsof hij er iets meer van weet waardoor mijn nieuwsgierigheid nog meer geprikkeld wordt. Niets zo mysterieus als grote poldergeheimen.' Reden genoeg dus om zelf die spitsloze kerktoren te beklimmen. Al was het maar om na 264 treden te genieten van dat onbeschrijflijke polderpanorama. Op heldere dagen kun je zowel Oostende als het Zeeuwse eiland Walcheren en alle torenspitsen daartussen bewonderen. Een panorama dat je niet snel vergeet.

GOTISCH VISIOEN IN DE POLDERS

Blij om na al dat religieuze trappengeklauter terug met beide benen stevig op de grond te staan? Geen nood, ook op de veilige, begane grond heeft Lissewege nog heel wat in petto. Bezoek eens de nieuwe kunstgalerie in het gerenoveerde stationsgebouw of zoek de stilte op van het kerkhof en sla aan het mijmeren bij het graf van Frans 'Sus' Verleyen. 'Op zijn grafsteen staat een citaat van die andere grote schrijver, Harry Mulisch, 'Het beste is het raadsel te vergroten', zo weet Kurt Defrancq. 'En dat is precies wat hij met zijn allerlaatste boodschap aan de mensheid doet. Hij heeft het raadsel alleen maar groter gemaakt, waardoor je geïntrigeerd naar zijn graf blijft staren.'

Stof om over na te denken dus. Iets wat je perfect kunt doen op het zonneterras van bistro Huyze Saeftinghe. Net naast je bemerk je de bronzen versie van de 13de-eeuwse lekenbroeder Willem van Saeftinghe die een eenvoudig leven leidde in abdij Ter Doest aan de rand van Lissewege voor hij roem vergaarde tijdens de Guldensporenslag in 1302. 'Ter Doest is nog zo'n plek waar ongetwijfeld nog tal van schatten in de grond zitten', verzucht de acteur voor hij een lofrede over Lissewege afsteekt. 'Toen Guido Depraetere en ik de Bazielmoppen wilden verfilmen, was voor ons allebei meteen duidelijk dat we in Lissewege moesten zijn. Dit is de doorslag, de samenvatting van hét Vlaamse dorp. Een plek met een café onder de toren, een plek waar echt nog Bazielkes wonen. Vlaamser dan dit wordt het niet. Lissewege blijft niet stilstaan, en dat is goed want stilstaan is achteruit gaan, maar het dorp evolueert ook niet met een spectaculaire snelheid. In Lissewege zijn nog kwaliteitszekerheden en dat maakt het zo fijn om terug te keren. Hier word je nooit ontgoocheld.'

DE GROOTSHEID VAN TER DOEST

De Abdij Ter Doest werd in 1106 gesticht door de Franse Benedictijnen van Saint-Riquier in Ponthieu. Zo'n 70 jaar later namen de cisterciënzers de abdij over en trokken ze nog een refter, een kapittelzaal, enkele slaapzalen, een scriptorium, een bibliotheek en een kerk op. Het ging de monniken blijkbaar voor de wind want de Ter Doest-kerk evenaarde qua omvang en grootte de huidige dorpskerk die boven Lissewege uittorent. Vandaag laat alleen de imposante abdijschuur, die in 1275 het licht zag, zich nog in al haar glorie bewonderen. Begin 2000 werd ze van eiken pijler tot Boomse dakpan gerestaureerd. In deze grootste nog bestaande cisterciënzerschuur in Europa werden rond 1300 de gewassen van meer dan 4.000 hectare velden gestapeld. Hoewel die feiten voor zich spreken, moet je dit gigantische gevaarte met eigen ogen zien om enig idee te krijgen van zijn grootsheid en historische belang. Europa Nostra gaf terecht een bronzen ereplaatje voor deze puike restauratie. De aanpalende abdijschuur dateert uit de 17de eeuw. Hier huist vandaag het bekende restaurant Hof Ter Doest met hostellerie waar je het enige echte Ter Doest-bier vindt. Een plek waar ook Kurt Defrancq jaarlijks gesignaleerd wordt, 'minstens een keer per jaar wil ik me te goed doen aan die moefen van steaks.' Op een boogschuit van de schuur ligt immers de 'Monnikenmoere', een laag gelegen moerasplek die ontstond toen de cisterciënzers er hun klei wonnen om bakstenen of moefen te bakken. Hoognodig voor de bouw van de abdij.

Door het insijpelende brak water van het Boudewijnkanaal groeien in dit gebied verschillende planten, zoals de zeeaster en de zeekraal, die tegen een zout stootje kunnen. Een ideale broedplaats dus voor zeldzame weidevogels. Dit gebied werd dan ook omgedoopt tot weidevogelreservaat en is enkel toegankelijk tijdens geleide wandelingen.

Pal aan het standbeeld van Willem van Saeftinghe vertrekt de Ter Doest-wandelroute (5,5 km of 7,2 of 6,3 km) die je via het Boudewijnkanaal en enkele fraaie vergezichten tot aan de imposante 13de-

eeuwse abdijshuur brengt. Wil je meer informatie over Ter Doest en de geschiedenis van dit witte polderdorp, rep je dan naar het bezoekerscentrum, een mooie pastorie compleet met oude pastorietauin in de schaduw van de O.-L.-Vrouw-Bezoekingskerk. Dit is the place to be voor wie op zoek is naar streekinfo, fiets- en wandelroutes. De permanente tentoonstelling Een Gotisch Visioen in de Polders zet je meteen op de goede weg. De oudste stukken gaan terug tot 1453. De monumentale pastorie herbergt ook het recent heringerichte Heiligenmuseum met een unieke collectie beelden van patroonheiligen, zo'n 110 in totaal! En om te bekomen van al die devotie, kan je jezelf naderhand best trakteren op een zoete zonde, een doosje heerlijke lekkernijen uit Lissewege.

DE FANFARE VAN HONGER EN DORST

Mag het iets meer zijn? Geen reden tot paniek, in het witte polderdorp weet men al sinds mensenheugenis de hongerigen te spijzen en de dorstigen te laven. Alleen ruimden de pelgrims ondertussen plaats voor wielertoeristen en aangenaam verraste bezoekers. Twee authentieke dorpscafeetjes, van het soort dat overal te lande langzaam aan het uitsterven is, zijn beslist een bezoekje waard. In het Sint-Jacobshuis worden zowat alle denkbare trappistenbieren geserveerd, terwijl in Café Den Ouden Toren zowel pinten als moppen getapt worden. 'Waar je ook binnenstapt, je mag er zeker van zijn dat de gesprekken even zullen stilvallen en iedereen zijn hoofd zal draaien om daarna de nieuwe bezoekers uitgebreid te monsteren. Zo hoort dat in Lissewege', weet Kurt, 'dat is absoluut deel van zijn dorpscharme.'

LISSEWEEGS VAARTJE

Voldoende aangesterkt om de rest van Lissewege te ontdekken? Slenter dan verder naar het Lisseweegs Vaartje, ongetwijfeld het lieflijkste prentkaartzicht van dit authentieke sfeerdorpje. En dat wil wat zeggen in Lissewege. Deze oude waterweg, in de 13de eeuw gegraven als verbinding met Brugge, is gewoonweg een streling voor het oog. De ideale plek voor dagdromerij. Vroeger had men hier wel iets beters te doen. Via dit Vaartje werd de Doornikse blauwsteen aangevoerd die nodig was voor de kerkbouw en de voorzienige Ter Doest-monniken gebruikten dit waterkleinood als handelsweg naar Brugge. Hard labeur die honger doet krijgen! Of bakkerij Maelstaf toen al overheerlijke pistolets bakte, valt te betwijfelen, maar sinds de jaren stillekes is dit een heus koesteradresje. Deze nostalgische bakkerswinkel ruikt en smaakt naar lang vervlogen tijden en opent enkel nog op zaterdag zijn deuren. De hongerige files moet je er dus bijnemen, maar je geduld wordt beloond! Tegenover bakkerij Maelstaf vind je trouwens nog meer lekkers. In De Soete Paepe, een snoepwinkeltje in de sfeer van 1920, vind je meer dan 60 soorten ouderwets snoepgoed en zelfgemaakt gebak. Gratis picknicken kan dan weer in de charmante tuin van wijnhandel Ô d'Chatô, rechts van de Kerk. Redenen genoeg dus om uitgebreid je tijd te nemen en daarna toch nog eens terug te komen. Kurt Defrancq zei het al, 'in Lissewege is geen plaats voor ontgoochelingen.'

Kaderstukje : Logeren in Lissewege?

Het Spaniënhof opende zijn deuren al in de middeleeuwen en ontvangt vandaag nog steeds toeristen. Moderne pelgrims kunnen ook terecht in B&B Pronkenburg, Hostellerie Ter Doest en B&B De Lisdodde.

Kunstenarsdorp

Ook kunstliefhebbers komen aan hun trekken in Lissewege. De nieuwe kunstgalerij in het prachtig gerenoveerde stationsgebouw toont afwisselend werk van hedendaagse beeldende kunstenaars. Ook Kunsthuis Den Engel, ondergebracht in een laat 18de-eeuws huis op het marktplein is meer dan een bezoekje waard. Kunstencentrum 't Vaartje toont dan weer kunst van en voor mensen met een visuele beperking. Daarnaast wordt Lissewege ook jaarlijks ingepalmd door de openluchttentoonstelling Beelden in het Witte Dorp, een verrassend moderne beeldenroute in een

uniek decor. Of in Kurt Defrancqs woorden 'ik ben jaarlijks van de partij. Soms moet je met je fiets tussen de beelden door laveren, maar ik heb er al fantastisch mooie dingen ontdekt.'